

Rapport ecologisch activiteitenplan

Middelkampspegweg 5, Gameren

Status van het
document:

Definitief

Datum: 25-02-2026

Sweco Nederland B.V.

Onderwerp

Projectnummer

Klant

Auteur

Gecontroleerd door

Vrijgegeven door

Datum

Versie

Documentnummer

Documentreferentie

Rapport ecologisch activiteitenplan huismus, gewone dwergvleermuis, steenuil en bunzing

51028505

TopVast

25-02-2026

D2

51028505

NL26-648800269-165316

Inhoudsopgave

1	Algemene informatie.....	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Deskundige begeleiding	1
1.3	Locatiegegevens en huidige situatie	2
2	Activiteiten en planning	4
2.1	Activiteit en eindbeeld locatie	4
2.2	Werkwijze en planning werkzaamheden.....	4
2.3	Goedgekeurde gedragscode(s)	4
3	Ecologische inventarisatie achtergrond	5
3.1	Werkwijze inventarisatie.....	5
3.1.1	Huismus	5
3.1.2	Vleermuizen	5
3.1.3	Steenmarter en kleine marterachtigen	7
3.1.4	Boerenwaluw.....	7
3.1.5	Steenuil en kerkuil	7
3.1.6	Grote vos	8
3.2	Locatie inventarisatie	8
3.3	Actualiteit inventarisatiegegevens	8
4	Ecologische resultaten	9
4.1	Huismus	9
4.2	Overige algemene broedvogels	10
4.3	Vleermuizen (gebouw- en boombewonende soorten)	11
4.4	Steenmarter en kleine marterachtigen	14
4.5	Boerenwaluw	16
4.6	Steenuil en kerkuil	16
4.7	Grote vos.....	17
4.8	Samenvatting onderzoeksresultaten	17
5	Soorten en verbodsbepalingen	19
6	Doel en belang van de activiteiten	20
7	Alternatieven.....	22
7.1	Alternatieve locatie	22
7.2	Alternatieve inrichting	22
7.2.1	Groeninrichting.....	22
7.2.2	Onderbouwing keuze permanente mitigatie bunzing, huismus, steenuil en vleermuizen	22
7.3	Alternatieve werkwijze.....	23
7.4	Alternatieve planning.....	23
8	Mitigerende maatregelen.....	25
8.1	Tijdelijke voorzieningen huismus	25
8.2	Tijdelijke voorzieningen gewone dwergvleermuis	26
8.3	Ongeschikt maken nest-/verblijfplaatsen buiten de kwetsbare periode	29
8.3.1	Controlerende huismus.....	30
8.3.2	Controlerende vleermuizen.....	30
8.4	Permanente verblijfplaatsen huismus	30
8.5	Permanente verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis	31
8.6	Permanente mitigatie vliegroute.....	32
8.7	Permanente mitigatie steenuil	33
8.7.1	Nestkasten	33
8.7.2	Sloopwerkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uitvoeren	35

8.8	Permanente mitigatie bunzing.....	35
8.8.1	Verblijfplaatsen	35
8.8.2	Sloopwerkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uitvoeren	36
8.9	Inrichting alternatief foerageerhabitat steenuil en bunzing	37
8.10	Beheer afstemmen op behoeften van steenuil en bunzing	39
8.11	Weghalen tijdelijke kasten huismus en gewone dwergvleermuis.....	40
8.12	Locatie maatregelen	40
8.13	Doel maatregelen	40
8.14	Effectiviteit maatregelen	40
8.15	Afhankelijk.....	40
8.16	Uitvoering maatregelen: monitoren.....	40
9	Staat van instandhouding	41
9.1	Huisumus	41
9.2	Gewone dwergvleermuis.....	41
9.3	Steenuil	42
9.4	Bunzing	42
9.5	Zorgvuldig handelen.....	43
	Bijlage 1 Omgevingswet.....	45
	Omgevingswet.....	45
	Besluit kwaliteit leefomgeving	46
	Besluit activiteiten leefomgeving	47

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding

Sweco heeft van TopVast opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch activiteitenplan in het kader van de Omgevingswet, ten behoeve van de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herinrichting van de onderzoekslocatie aan de Middelkampseweg 5 in Gameren.

Uit het aanvullend ecologisch onderzoek, dat door Sweco in 2025 is uitgevoerd (Sweco, rapport aanvullend ecologisch onderzoek, 51028505, versie D3, d.d. 4 december 2025) is gebleken dat de onderzoekslocatie en directe omgeving in gebruik is door de volgende soorten:

- drie nestlocaties van de huismus en essentieel functioneel leefgebied;
- vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik kunnen zijn;
- Vliegrouete van de gewone dwergvleermuis en meervleermuis
- foerageergebied van de steenuil met nestlocatie in de directe omgeving;
- verblijf- en foerageerplaatsen van de bunzing.

Zonder het nemen van maatregelen, is er sprake van overtreding van artikel 11.37, lid 1b en artikel 11.46, lid 1b alsmede artikel 11.46, lid 1d en artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet. Voor deze artikelen wordt een vergunning aangevraagd. Om deze negatieve gevolgen te voorkomen, worden mitigerende maatregelen uitgevoerd die onder andere bestaan uit het realiseren van tijdelijke- en permanente verblijfplaatsen voor de huismus en gewone dwergvleermuis en het realiseren van permanente mitigatie voor de steenuil en bunzing. De vergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 april 2026 tot en met 31 maart 2031.

De projectnaam is:	Sloop, nieuwbouw en herinrichting Middelkampseweg 5, Gameren
Naam organisatie:	TopVast
Adres:	Anjelierstraat 39
Postcode en plaats:	4261 CJ Wijk en Aalburg

1.2 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken zijn bij het project zijn de ecologen van Sweco [REDACTED] en [REDACTED]. Zij zijn de contactpersonen voor vragen over het project met betrekking tot de uitgevoerde ecologische onderzoeken. De ecologen van Sweco hebben meerdere jaren ervaring met risicoadviesing en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Sweco zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, IVN, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Zoogdierenwerkgroep en van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

1.3 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie (± 2 ha) ligt aan de Middelkampseweg 5 in Gameren. In figuur 1.1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie (rood omlijnd bij gele pijl).

De onderzoekslocatie betreft een manege bestaande uit enkele stallen, meerdere rijbakken, een aangelegde tuin en enkele parkeergelegenheden. Ten noorden van de onderzoekslocatie ligt een begraafplaats met daarachter een woonwijk, ten zuiden en oosten zijn agrarische percelen gelegen en ten westen ligt een dierenweide en bedrijventerrein.

In figuur 1.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 1.3 t/m figuur 1.8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek tijdens de quickscan natuurwaarden in 2024.

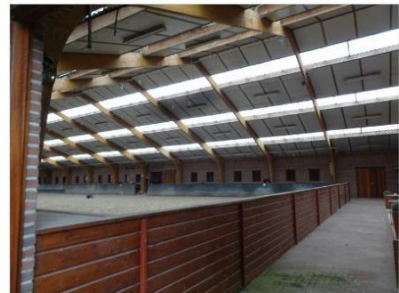
Figuur 1.2 Luchtfoto van de onderzoekslocatie (wit omlijnd) en directe omgeving.

Figuur 1.3 Onderzoekslocatie gezien vanaf het westen.

Figuur 1.4 Binnenkant van de onderzoekslocatie.

Figuur 1.5 Binnen rijbak behorend bij onderzoekslocatie.

Figuur 1.6 Onderzoekslocatie gezien vanaf het zuiden.

Figuur 1.7 Buiten rijbak behorend bij onderzoekslocatie.

Figuur 1.8 Binnenkant van de onderzoekslocatie.

2 Activiteiten en planning

2.1 Activiteit en eindbeeld locatie

De initiatiefnemer is voornemens om de manege te slopen en een autoshowroom met werkplaats met parkeergelegenheden te realiseren. Hierbij worden de rijbakken vervangen door parkeerterrein met groen (zie figuur 2.1).

Figuur 2.1 Tekening toekomstige situatie van de onderzoekslocatie.

2.2 Werkwijze en planning werkzaamheden

De sloop staat globaal gepland vanaf september 2026 t/m december 2026. Hierna wordt de autoshowroom gerealiseerd en worden de parkeerplaatsen aangelegd. Het totale project wordt verwacht in 2029 opgeleverd te kunnen worden. De vergunning wordt voor een langere periode aangevraagd om mogelijkheid te hebben tot uitloop door onvoorziene omstandigheden, zoals in de praktijk vaak het geval is bij sloop en nieuwbouw.

2.3 Goedgekeurde gedragscode(s)

Voor de werkzaamheden zijn momenteel geen door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscodes van toepassing. Voor alle overige soorten is de zorgplicht van toepassing en wordt rekening gehouden met het broedseizoen van vogels.

3 Ecologische inventarisatie achtergrond

3.1 Werkwijze inventarisatie

3.1.1 Huismus

Ten aanzien van de huismus zijn tijdens het broedseizoen twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken vonden plaats op 3 april en 1 mei 2025 (zie tabel 3.1).

Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het pannendak van de manege broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van huismus (BIJ12, 2023b).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. De windsnelheid was maximaal 3 Beaufort en het was droog. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 8 °C.

Tabel 3.1 Omstandigheden huismus onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
3 april 2025	08:53 - 10:50	Nestlocatie huismus	8 °C, droog, zonnig, 3 Bft
1 mei 2025	08:17 - 09:30	Nestlocatie huismus	15 °C, droog, zonnig, 1 Bft

3.1.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode mei tot half juli en half augustus tot en met september 2025 in totaal vijf veldbezoeken ten aanzien van de gebouwbewonende vleermuissoorten uitgevoerd en zes veldbezoeken ten aanzien van de boombewonende vleermuissoorten in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd (zie tabel 3.2). De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021, geactualiseerd voor meervleermuis in 2025), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en mannenverblijfplaats van meervleermuis. Massawinterverblijfplaatsen zijn op basis van het bouwtype (lage bebouwing) op voorhand uit te sluiten.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes.

Tijdens de veldbezoeken op 19 mei, 16 juni, 9 juli 2025, is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen in het kader van het onderzoek naar kraam- en

zomerverblijfplaatsen in de bebouwing. Tijdens de veldbezoeken op 5 juni en 27 juni 2025, is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen in het kader van het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen voor de boombewonende soorten. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode op 18 augustus en 8 september 2025 is voornamelijk gelet op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen namelijk de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode op 18 augustus, 11 september, 19 september en 10 oktober 2025 is voornamelijk gelet op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen voor de boombewonende soorten.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Pettersson M500) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tijdens de rondes tussen de 13 °C en 21 °C. De windsnelheid bedroeg maximaal 3 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C bij avondronde en 10 °C bij de ochtendronde, de windsnelheid beneden de 4 Beaufort en geen sprake van neerslag anders dan lichte motregen.

Tabel 3.2 Omstandigheden vleermuis onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
19 mei 2025	21:25 – 23:35	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	15 °C, droog, licht bewolkt, 3 Bft
5 juni 2025	02:23 – 05:23	Zomer- en kraamverblijfplaats boombewonende vleermuizen	11 °C, droog, half bewolkt, 2 Bft
16 juni 2025	21:51 – 00:15	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	14 °C, droog, helder, 2 Bft
27 juni 2025	22:00 – 00:30	Zomer- en kraamverblijfplaats boombewonende vleermuizen	19 °C, droog, half bewolkt, 2 Bft
9 juli 2025	02:24 – 05:33	Zomer- en kraamverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	13 °C, droog, licht bewolkt, 2 Bft
18 augustus 2025	20:51 – 00:00	Paarverblijfplaats gebouw- en boombewonende vleermuizen	21 °C, droog, helder, 2 Bft
8 september 2025	20:05 – 23:11	Paarverblijfplaats gebouwbewonende vleermuizen	17 °C, droog, bewolkt, 2 Bft
11 september 2025	20:01 – 00:01	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	14 °C, droog, helder, 3 Bft
19 september 2025	22:05 – 00:06	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	18 °C, droog, helder, 2 Bft
10 oktober 2025	22:00 – 00:00	Paarverblijfplaats boombewonende vleermuizen	13 °C, droog, half bewolkt, 1 Bft

3.1.3 Steenmarter en kleine marterachtigen

Voor het onderzoek naar de steenmarter is er tijdens andere avondbezoeken, die op gunstige tijden voor de steenmarter plaatsvonden, gelet op de aanwezigheid van individuen. Ook is het cameraonderzoek naar kleine marterachtigen gecombineerd met het onderzoek naar de steenmarter. Voor het onderzoek naar bunzing, wezel en hermelijn zijn struikrovers verspreid over het onderzoeksgebied geplaatst. De Struikrover® is een halfopen PVC-buis met aan de voorkant een blikje sardines. Aan de achterzijde zit een cameraval bevestigd welke de aan- of afwezigheid van marters kan bevestigen. Tijdens het eerste veldbezoek is gekeken waar potentiële vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebieden en verbindingzones zich bevinden. Vervolgens zijn de struikrovers strategisch geplaatst om de functie van het onderzoeksgebied en omgeving voor wezel en hermelijn aan te tonen dan wel uit te sluiten. Er zijn drie struikrovers gedurende 8 weken in de periode juni tot en met augustus geplaatst die de functie van het plangebied onderzocht hebben voor de bunzing, wezel en hermelijn. Na vier weken zijn deze struikrovers verplaatst om op deze manier zes meetpunten te creëren (zie figuur 4.9). De inventarisatiemethode is uitgevoerd volgens het kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, januari 2024).

3.1.4 Boerenwaluw

Boerenwaluwen bouwen nesten bij voorkeur in boerenschuren, loodsen en dergelijke waar ze in en uit kunnen vliegen. De onderzoeksperiode voor boerenwaluwen loopt conform de methode van Sovon van half april tot half augustus met minimaal twee inspecties om aanwezigheid van nesten uit te sluiten waarvan één in juni en één in juli. Daarom is er voor deze soort tweemaal een inspectie uitgevoerd van de gehele manege, uitgevoerd op 4 juni en 2 juli 2025 door één persoon. Tijdens de veldbezoeken was het weer geschikt, namelijk droog en zonnig/half bewolkt (zie tabel 3.3). Tijdens deze inspecties is er gekeken naar aanwezigheid en bezetting van eventueel aanwezige nesten. Tijdens inspecties zijn systematisch balken of andere potentiële nestplaatsen langsgegaan. De nesten worden gemaakt van strootjes of ander plantmateriaal gemengd met modder of mest. De nesten bevinden zich meestal op 2-5 meter hoogte op een balk of muurtje of in een nis, vaak met enige ondersteuning (bijv. elektriciteitsleidingen). De nesten zijn tevens te herkennen aan de vorm van het nest, welke wordt aangepast aan de standplaats maar meestal halfronde is.

Tabel 3.3 Omstandigheden boerenwaluw onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
4 juni 2025	12:17 – 13:17	Nestlocatie boerenwaluw	18 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft
2 juli 2025	10:00 – 12:00	Nestlocatie boerenwaluw	20 °C, droog, helder, 3 Bft

3.1.5 Steenuil en kerkuil

De onderzoekslocatie is geschikt als foerageergebied en als nestlocatie voor de steenuil en kerkuil. Voor het onderzoek naar de steenuil is in de periode half februari tot half april 2025 een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Tussen het eerste en laatste veldbezoek dient minimaal 1 maand te zitten. De veldbezoeken vonden plaats op 4 maart, 17 maart en 7 april 2025 (zie tabel 3.4). Bij het onderzoek zijn de onderzoekslocatie en de omgeving geïnspecteerd waarbij gebruik is gemaakt van geluidsnabootsing. Hiermee zijn eventueel aanwezige steenuilenteritoria in kaart gebracht. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE) en soorteninventarisatieprotocollen (NGB, versie november 2023). Na aanleiding van de resultaten is een foerageergebied analyse uitgevoerd (Sweco, memo foerageergebied analyse steenuil, 51028505, versie D2, d.d. 4 december 2025). Gecombineerd met het steenuilonderzoek is

er ook gelet op de roep van adulten van de kerkuil, in- en uitvliegende vogels en bedelende jongen van de kerkuil. De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder.

Tabel 3.4 Omstandigheden steenuil/kerkuil onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
4 maart 2025	20:48 – 22:48	Steenuil/kerkuil onderzoek	6 °C, droog, helder, 1 Bft
17 maart 2025	19:10 – 21:11	Steenuil/kerkuil onderzoek	6 °C, droog, helder, 3 Bft
7 april 2025	20:45 – 22:50	Steenuil/kerkuil onderzoek	11 °C, droog, helder, 2 Bft

3.1.6 Grote vos

De imago van de grote vos wordt het beste waargenomen in maart en april. De rupsen van de soort kunnen worden aangetroffen van half mei tot half juni. Omdat de grote vos een zwervende soorten is, is de trefkans laag. Het is daarom beter om te zoeken naar rupsen van de soort op waardplanten op de onderzoekslocatie.

Omdat de rupsen in groepen leven zijn de rupsen en hun vraatsporen vaak duidelijk zichtbaar. Er wordt middels twee veldbezoeken van half mei tot half juni onderzocht of er rupsen in de wilgen op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Voor bladeren die vanaf de grond niet goed te overzien zijn, wordt gebruik gemaakt van een verrekijker en/of een ladder. Tevens is tijdens de overige veldbezoeken gelet op imago's van de grote vos door te kijken naar vliegende, zonnende en foeragerende individuen. Hierbij is gebruik gemaakt van een verrekijker indien nodig. Voor het waarnemen van vlinders dient het weer gunstig te zijn: warm, weinig wind (<5 Beaufort), droog en zonnig tot half bewolkt. Het onderzoek is uitgevoerd op 22 mei en 4 juni 2025 waarbij het droog was en half bewolkt. Verder zijn tijdens de andere veldbezoeken in de geschikte periode gelet op imago's. Het onderzoek voldoet aan de eisen van het onderzoeksprotocol vlinders en libellen van De Vlinderstichting (2023) (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5 Omstandigheden grote vos onderzoek.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
22 mei 2025	13:39 – 14:39	Aanwezigheid rupsen	15 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft
4 juni 2025	13:17 – 14:17	Aanwezigheid rupsen	18 °C, droog, half bewolkt, 4 Bft

3.2 Locatie inventarisatie

Zie figuur 1.2 pagina 3 voor de onderzochte woningen (de onderzoekslocatie) binnen het plangebied en directe omgeving daarvan die tevens onderzocht is.

3.3 Actualiteit inventarisatiegegevens

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in het jaar 2025. De onderzoeken voldoen daarmee aan de eis dat veldonderzoek voor soorten binnen de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn niet ouder zijn dan 3 jaar.

4 Ecologische resultaten

4.1 Huismus

Nestlocaties binnen de onderzoekslocatie

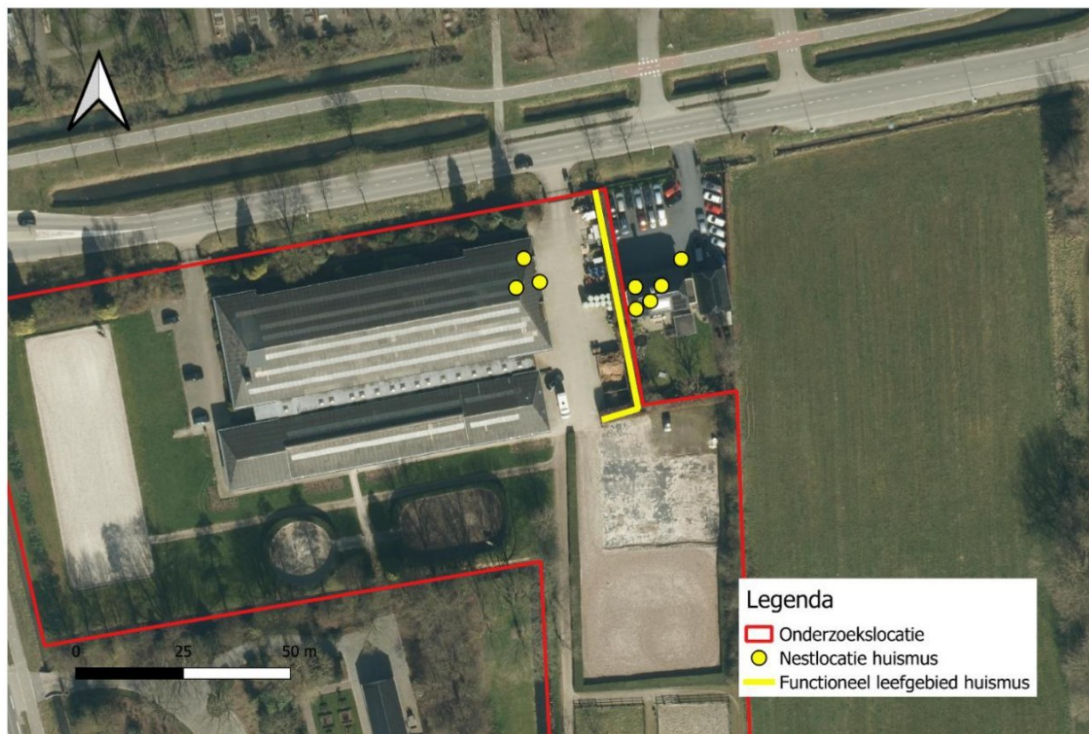
Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tevens gebruikt de huismus omliggend groen om in te schuilen en te foerageren. Tijdens het onderzoek naar de huismus zijn binnen de onderzoekslocatie drie nestlocaties van huismus vastgesteld van de huismus (zie figuur 4.1). Negatieve effecten ten aanzien van de huismus zijn als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden niet uit te sluiten.

Nestlocaties buiten de onderzoekslocatie

Buiten de onderzoekslocatie zijn diverse nestlocaties van de huismus aangetroffen (zie figuur 4.1). Doordat de onderzoekslocatie bouwrijp wordt gemaakt buiten het broedseizoen en de huismussen enkel kortdurend worden verstoord blijven de nestlocaties behouden. Tevens is de afstand dusdanig dat de geluidsverstoring geen invloed zal hebben op het verdwijnen van de nestlocaties in de omgeving. De nestlocaties in de omgeving zullen door de afstand en duur geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

Functioneel leefgebied

De heg aan de oostzijde van de onderzoekslocatie betreft functioneel leefgebied en herbergt een kwetterbosje, foerageer- en schuilfunctie voor de huismus (zie figuur 4.1). Door het behoud van deze heg blijft het functioneel leefgebied zowel tijdens als na de werkzaamheden behouden. In het toekomstig onderwerp van de omgeving dienen deze bosschages daarom behouden te blijven zodat het essentieel groen voor de huismus niet verloren gaat (zie figuur 8.18, gedeelte A en B). Indien de heg niet behouden kan blijven, is overtreding van de Omgevingswet niet uit te sluiten.

Figuur 4.1 Verspreiding van de huismus (gele stippen) en functioneel leefgebied van de huismus (gele lijn) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

4.2 Overige algemene broedvogels

Tijdens de verschillende veldbezoeken is een nestlocatie van de ekster waargenomen in de boom aan de zuidzijde op de onderzoekslocatie (zie figuur 4.2). Afhankelijk van de werkzaamheden kan de uitvoering het nest mogelijk verstoord worden. Het gaat hierbij om een algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid heeft. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van deze soorten een jaarrond beschermde status zouden moeten genieten. Wel dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen.

Andere waargenomen nesten en individuen ervaren geen hinder van de voorgenomen werkzaamheden mits buiten het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden.

Figuur 4.2 Aangetroffen nestlocatie ekster (algemene broedvogel) (paarse stip) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

4.3 Vleermuizen (gebouw- en boombewonende soorten)

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie (gebouwbewonende soorten)

Binnen de onderzoekslocatie zijn vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie figuur 4.3). Deze bevinden zich in de nok, achter de zonnewering en onder de hoekpannen (zie figuur 4.4 t/m 4.6). Deze verblijfplaatsen kunnen mogelijk ook als milde winterverblijfplaats gebruikt worden. Kraamfuncties zijn niet aangetroffen vanwege de afwezigheid van typisch kraamverblijfgedrag. Tevens zijn er tijdens de paarperiode geen baltende vleermuizen waargenomen, die binding toonde met het gebouw. Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt, zonder het nemen van maatregelen, mogelijk verstoring en vernietiging van vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis plaats die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik kunnen zijn.

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie (boombewonende soorten)

Binnen de onderzoekslocatie zijn er geen zomer- of kraamverblijfplaatsen waargenomen bij de potentieel geschikte bomen. Tevens is er in de paarperiode geen paarverblijfplaats waargenomen. Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt geen verstoring of vernietiging plaats van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

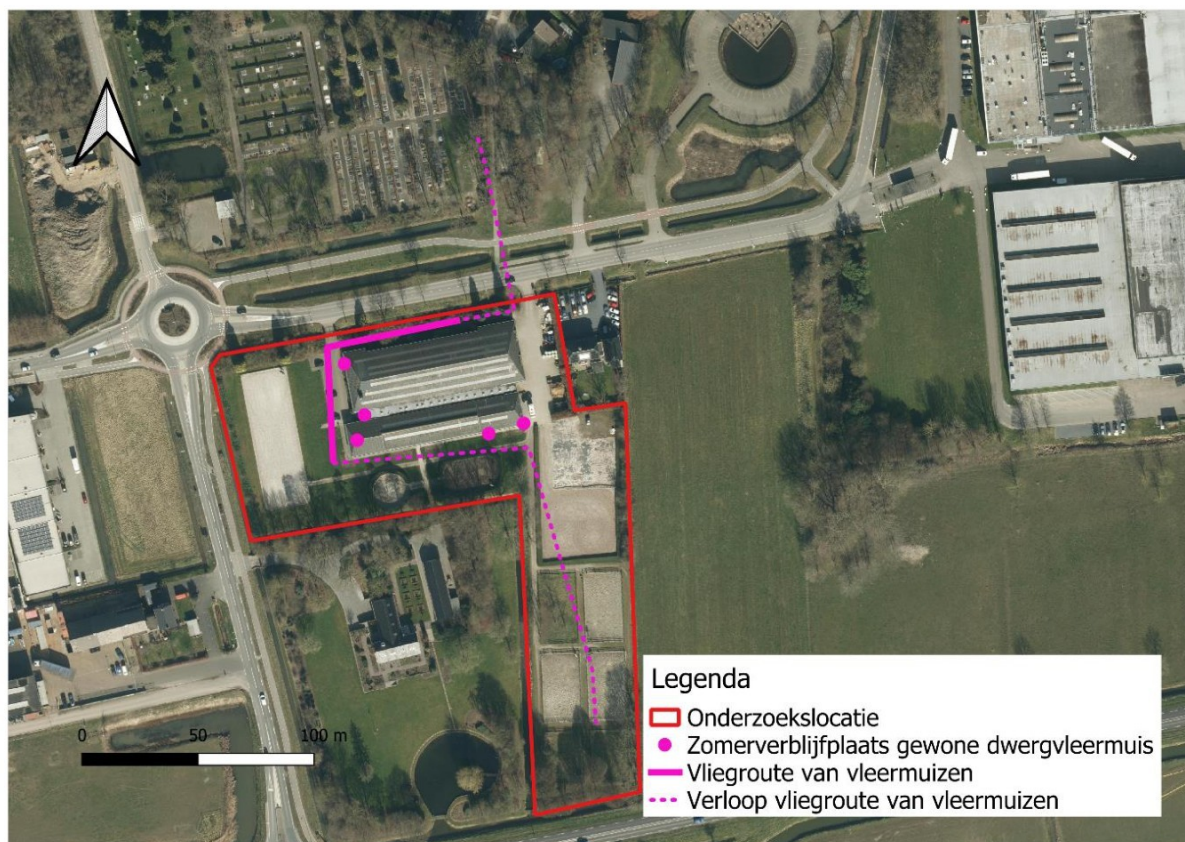
In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Hierdoor is het niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageergebied

Op de onderzoekslocatie zijn foeragerende vleermuizen waargenomen, namelijk de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. De foerageergebieden op de onderzoekslocatie verdwijnen mogelijk, echter is er in de omgeving voldoende alternatief aanwezig in de vorm van tuinen en weilanden. Deze blijven bij de voorgenomen werkzaamheden behouden waardoor overtreding van de Omgevingswet niet aan de orde is. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met additionele verlichting richting de omgeving rondom de onderzoekslocatie.

Vliegroute

Op de onderzoekslocatie is één vliegroute van de gewone dwergvleermuis en meervleermuis waargenomen (zie figuur 4.3). Deze vliegroute bevindt zich in het noorden van de onderzoekslocatie waarbij ze de route tussen de bosschages en het gebouw gebruiken. Ook wordt de sloot direct grenzend aan de onderzoekslocatie ten noorden is in gebruik als vliegroute. Deze verbindingen worden gebruikt door de vleermuizen uit de omgeving om zich van noord naar zuid te verplaatsen. Mogelijk vindt er verstoring plaats door de in de toekomst geplande verlichting. Er dient een nadere toetsing plaats te vinden om vast te stellen of er negatieve effecten zullen plaatsvinden ten aanzien van de aanwezige vliegroute of er dienen op voorhand maatregelen genomen te worden om verstoring van de vliegroute te voorkomen en deze dus actief te behouden.

Figuur 4.3 Verspreiding van vleermuisverblijfplaatsen (gele stippen) en vliegroutes van vleermuizen (roze lijn) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025. Het verwachte verloop van de aangetroffen vliegroute is aangegeven met de roze stippellijn.

Figuur 4.4 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis achter de zonnepanelen (rode cirkel).

Figuur 4.5 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis (rode cirkel).

Figuur 4.6 Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis op de hoek (rode cirkel).

4.4 Steenmarter en kleine marterachtigen

Tijdens de acht weken dat de struikrovers in het veld stond, zijn twee waarnemingen van de bunzing gedaan, op verschillende locaties. De eerste waarneming is gedaan op 1 augustus en de tweede waarneming op 4 augustus 2025 (zie figuur 4.7 en 4.8). Bovendien is tijdens de avondrondes voor vleermuizen een bunzing waargenomen op één van deze locaties, maar op een ander tijdstip dan toen de camera daar geplaatst was (zie figuur 4.9). Gedurende de veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan van steenmarter of andere kleine marterachtigen. Negatieve effecten ten aanzien van de bunzing zijn niet uit te sluiten bij de werkzaamheden en in de toekomstige indeling van de onderzoekslocatie.

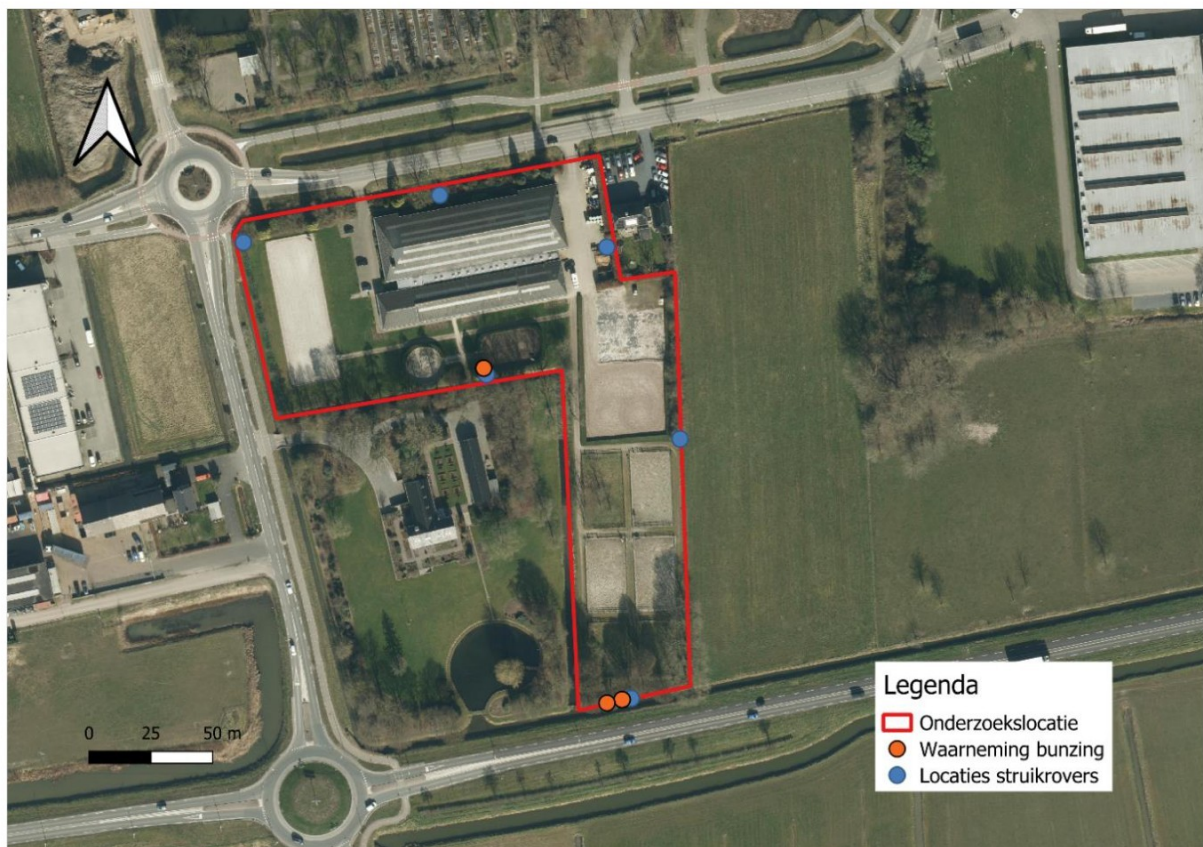
Verder zijn op de camera's waarnemingen gedaan van vogels (huismus, ekster, merel), muizen, ratten, egels, katten en hazen.

Figuur 4.7 Waarneming van de bunzing op de camera.

Figuur 4.8 Waarneming van de bunzing op de camera.

Figuur 4.9 Verspreiding van de bunzing (oranje stippen) en de locaties van de struikrovers (blauwe stippen) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

4.5 Boerenwaluw

Tijdens de onderzoeken naar de boerenwaluw zijn geen boerenwaluwen waargenomen. Er zijn tevens geen nestlocaties van de boerenwaluw aangetroffen. Vanwege de afwezigheid van nestlocaties en de afwezigheid van individuen kan de aanwezigheid van de boerenwaluw op de onderzoekslocatie worden uitgesloten. Er zullen geen negatieve effecten ten aanzien van de boerenwaluw plaatsvinden bij de werkzaamheden.

4.6 Steenuil en kerkuil

Tijdens het onderzoek naar de steenuil en kerkuil zijn er twee steenuilen op de onderzoekslocatie waargenomen (zie figuur 4.10). Op de onderzoekslocatie zijn geen geschikte bomen die kunnen functioneren als nestlocatie. Potentiële nestlocaties in de bebouwing van de onderzoekslocaties zijn niet waargenomen, door het ontbreken van sporen. Verwacht wordt dat er een nestlocatie in de directe omgeving van de onderzoekslocatie aanwezig is, aangezien de steenuilen na één keer afspelen van de roep, direct reageerden en ter plaatse waren. Tijdens twee van de drie veldbezoeken kwam de steenuil aangevlogen vanuit het noorden, wat wijst op een nestlocatie ten noorden van de onderzoekslocatie. Naast de veldwerkrondes heeft er ook een inspectie plaatsgevonden naar geschikte nestlocaties. Echter is de nestlocatie niet gevonden tijdens deze inspectie gezien de dichte begroeiing. De onderzoekslocatie wordt gebruikt als foerageergebied door de in de directe omgeving verblijvende steenuilen. Negatieve effecten ten aanzien van de steenuil zijn niet uit te sluiten bij de werkzaamheden en de toekomstige gebiedsindeling. Als verdere toetsing is er een foerageergebied analyse uitgevoerd waaruit blijkt dat er zonder het nemen van maatregelen de functionaliteit van beschermde functies van de steenuil verblijvend in de omgeving niet kan worden gegarandeerd (Sweco, memo foerageergebied analyse steenuil, 51028505, versie D2, d.d. 4 december 2025). In hoofdstuk 8.7, 8.9 en 8.10 zullen de benodigde maatregelen verder behandeld worden.

Figuur 4.10 Reacties op de afgespeelde baltsroep van de steenuil (bruin/oranje stippen) op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

4.7 Grote vos

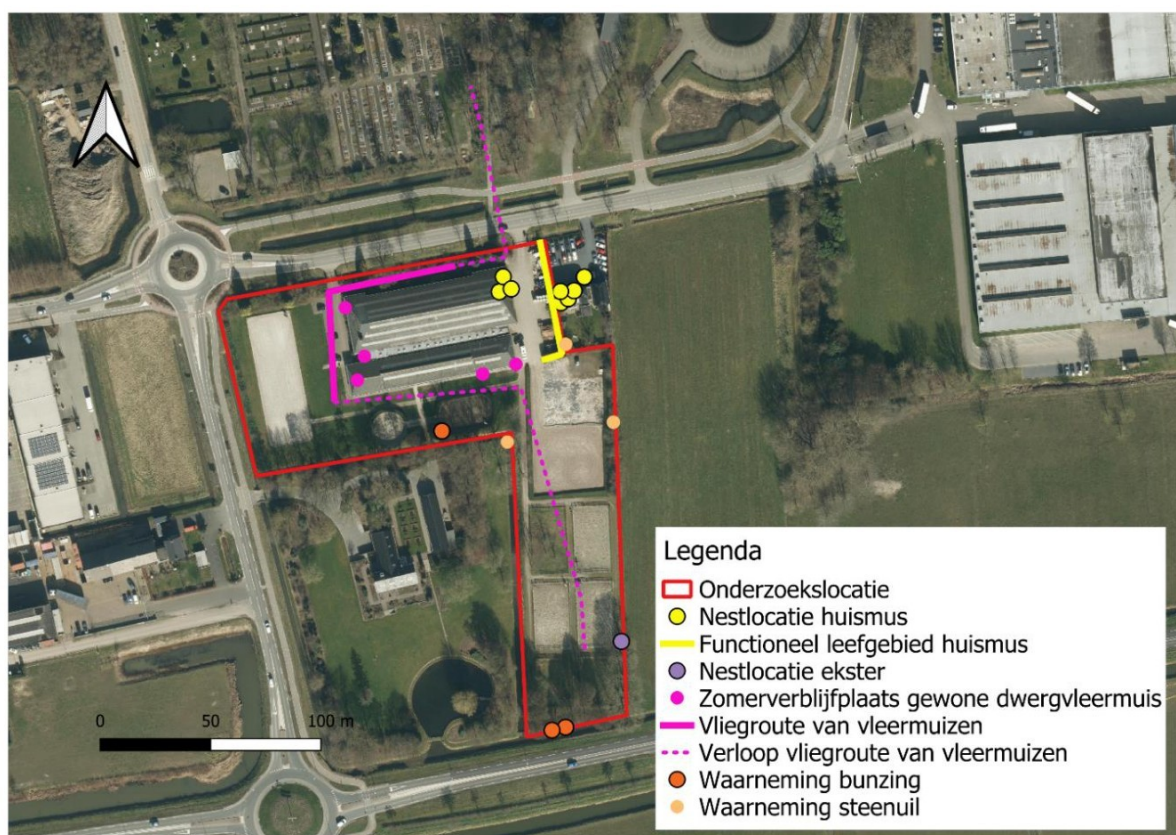
Tijdens de veldbezoeken in juni zijn de bomen op de onderzoekslocatie onderzocht op aanwezigheid van rupsen van de grote vos. Deze zijn niet aangetroffen. Tevens is tijdens alle veldbezoeken gelet op aanwezige imago's van de grote vos. Ook deze zijn tijdens geen van de veldbezoeken aangetroffen. Er zullen geen negatieve effecten ten aanzien van de grote vos plaatsvinden bij de werkzaamheden.

4.8 Samenvatting onderzoeksresultaten

In onderstaande tabel is een samenvatting te zien van de onderzoeksresultaten en figuur 4.11 toont een samenvatting van de aangetroffen functies.

Soort	Aanwezigheid op de onderzoekslocatie
Huismus	Ja, 3 nestlocaties en functioneel leefgebied
Gebouwbewonende vleermuizen	Ja, 5 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en vliegroute van gewone dwergvleermuis en meervleermuis
Boombewonende vleermuizen	Nee
Steenmarter	Nee

Bunzing	Ja, voortplantings-/rustplaats
Wezel	Nee
Hermelijn	Nee
Boerenwaluw	Nee
Steenuil	Ja, foerageergebied met nestlocatie in de directe omgeving
Kerkuil	Nee
Grote vos	Nee

Figuur 4.11 Verspreiding van de resultaten van het veldonderzoek op de onderzoekslocatie (rood omlijnd), op basis van de inventarisatie in het seizoen 2025.

5 Soorten en verbodsbepalingen

Door de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herinrichting op de onderzoekslocatie zal, zonder het nemen maatregelen, sprake zijn van het verstoren en mogelijk wegnemen van drie nestlocaties van de huismus, vijf zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, nestlocatie van de steenuil in de directe omgeving en verblijf- en foerageerplaatsen van de bunzing. Zonder het nemen van maatregelen, is er sprake van overtreding van artikel 11.37, lid 1b en artikel 11.46, lid 1b alsmede artikel 11.46, lid 1d en artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet.

6 Doel en belang van de activiteiten

De gewone dwergvleermuis is opgenomen in de Habitatrichtlijn en de huismus en steenuil in de Vogelrichtlijn. De bunzing is opgenomen in Bijlage IX, behorende bij artikel 11.54 (Bal). Dat houdt in dat een vergunning enkel aangevraagd kan worden op basis van een belang genoemd uit deze richtlijnen. Ten aanzien van de huismus en steenuil wordt de vergunning aangevraagd op basis van artikel 8.74j lid 1b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Hierbinnen wordt de vergunning aangevraagd in het belang van de openbare veiligheid. Ten aanzien van de gewone dwergvleermuis wordt de vergunning aangevraagd op basis van artikel 8.74k lid 1b (Bkl). Hierbinnen wordt de vergunning aangevraagd in het belang van de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Ten aanzien van de bunzing wordt de vergunning aangevraagd op basis van artikel 8.74l lid 1b (Bkl). Hierbinnen wordt de vergunning aangevraagd in het belang van de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Openbare veiligheid

Op de huidige locatie van het bestaande autobedrijf in Zuilichem zijn grote problemen met de verkeersveiligheid. Om deze reden is het huidige bedrijf op zoek naar een nieuwe locatie. De verkeersproblemen zijn tevens bekend bij de gemeente Zaltbommel en mondeling doorgegeven. Deze problemen bestaan uit ernstige verkeershinder, zoals het parkeren van bezoekers langs een drukke straat, waarna veel bezoekers de staat oversteken. Sinds 2024 is de verkeerssnelheid van 50 km/uur verlaagd naar 30 km/uur (Zaltbommel & Hout, 2024). Echter kunnen bij het oversteken van de smalle weg na het parkeren langs de rand nog steeds verkeersongelukken ontstaan. Hierbij kunnen slachtoffers vallen, wat een gevaar vormt voor de openbare veiligheid. Zelfs bij lagere snelheden kunnen er ernstige verwondingen ontstaan met voetgangers aangezien ze erg kwetsbaar zijn. Los van licht letsel als schaafwonden is het mogelijk dat er bij een aanrijding zwaar letsel als botbreuken ontstaan en in uiterste gevallen kunnen ongelukken met 30 km/uur zelfs fataal aflopen (Rosén & Sander, 2009).

De huidige locatie is gelegen in een woonwijk langs een smalle straat met veel geparkeerde auto's. Daarnaast bevindt de locatie zich op een hoek en is op korte afstand een onoverzichtelijke bocht aanwezig. Hierdoor wordt onder andere de aan- en afvoer van auto's bemoeilijkt en wordt het zicht ernstig belemmert waardoor de kans op ongevallen hoog is. In de toekomstige locatie bevinden er zich op het terrein parkeerplaatsen voor bezoekers. Hierdoor worden er geen straten meer overgestoken en hoeven klanten niet meer langs de kant van de weg te parkeren waardoor de kans op ongelukken afneemt. Tevens bevindt de inrit zich niet op een hoek waardoor er meer overzicht is wat de verkeersveiligheid ten gunste komt. Aan beide zijdes van de in- of uitrit bevindt zich 120 meter vrij zicht richting de dubbele weg. Hierdoor is er een verdere uitkijk bij het in of uitrijden. Doordat er de toekomstige locatie aan de rand van de stad ligt en niet op een hoek, is er tevens meer ruimte voor de aan- en afvoer van auto's. De toekomstige locatie ligt aan een 50 km/uur weg, echter is dit geen doorgaande weg en leidt deze weg niet naar een woonwijk waardoor de verkeersdruk veel lager is. Kortom, is de toekomstige locatie veel veiliger en zal de kans op ernstige verkeersongelukken sterk worden verminderd.

Duurzaamheid

De initiatiefnemer is voornemens sloop en nieuwbouw te plegen om nieuwe duurzame bebouwing met een hoger energielabel te realiseren in plaats van de huidige woning die aan de stallen vast zit. Dit om opwarming van de aarde te beperken, wat leidt tot:

- Overstromingen door zeespiegelstijging;
- Voedseltekorten door verdroging van landbouwgronden;
- Tekort aan drinkwater en water voor irrigatie;
- Afname van biodiversiteit doordat dieren en plantensoorten uitsterven;
- Verzuring van oceanen, waardoor koraal sterft en alle daarvan afhankelijke vissen en planten;
- Meer bosbranden en verwoestijning;
- Kans op meer en langere hittegolven, wat leidt tot sterfte van ouderen en andere kwetsbare groepen (bron: <https://www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/klimaatverandering/>).

Op zichzelf zal dit ene project slechts een kleine bijdrage leveren om de effecten van klimaatverandering te voorkomen dan wel de gevolgen te beperken. Echter helpt elke individuele maatregel, waaronder de maatregelen bij de nieuwbouw aan de Middelkampseweg 5 te Gameren, tot het tegengaan van de effecten van klimaatverandering en daarmee een bijdrage leveren aan het landelijk klimaatakkoord waarin ingezet wordt op verduurzaming van onze samenleving (klimaatakkoord, 2019).

Ruimtelijke ontwikkeling en financiële druk

De manege heeft door haar beperkte omvang weinig bestaansrecht in de toekomst. De binnenbak is te klein om nog te voldoen aan de huidige professionele eisen. Daarnaast wordt, vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, veel buitenlopen steeds belangrijker, bij voorkeur in groepsverband. Het terrein biedt hiervoor echter onvoldoende ruimte waardoor uitbreiden niet mogelijk is. Daarbovenop zijn de prijzen van stro de afgelopen jaren sterk gestegen, waardoor het houden van paarden aanzienlijk duurder is geworden. Aangezien de locatie kleinschalig is en uitbreiden zowel fysiek als financieel geen optie is, heeft de manege geen bestaansrecht meer in de toekomst en kan de locatie de functie als manege niet meer uitvoeren. De huidige exploitanten zijn voornemens te verhuizen. Ook heeft het bestaande autobedrijf op de huidige locatie in Zuilichem een groot gebrek aan ruimte, waardoor bijvoorbeeld de bezoekers niet op het terrein kunnen parkeren, maar de auto's langs de weg moeten zetten. De eigenaar van het autobedrijf is op zoek naar een groter perceel, waar de huidige onderzoekslocatie aan voldoet. Aangezien de manege dus niet toekomstbestendig is en de onderzoekslocatie een nieuwe inrichting tegemoet zal gaan, is het plaatsen van het autobedrijf op de huidige onderzoekslocatie een nieuwe inrichting van de ruimtelijke omgeving. De huidige bestemming van het perceel is een bedrijfsbestemming. Deze kan dus in gebruik worden genomen door de auto dealer zonder het hoeven te veranderen van de toekomstbestemming. Tot slot wordt bij het inrichten van de onderzoekslocatie 1800m² van het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie optimaal ingericht voor de bunzing en steenuil. Naast het optimaal inrichten voor deze soorten zal dit ook extra kansen bieden voor andere (beschermde) soorten en biodiversiteit doordat het onder ecologische begeleiding wordt ingericht.

7 Alternatieven

7.1 Alternatieve locatie

De manege heeft zoals eerder aangegeven door haar beperkte omvang weinig bestaansrecht in de toekomst. Het is te kleinschalig om financieel van rond te kunnen komen. Hierdoor is er een nieuwe invulling van de onderzoekslocatie nodig. Alternatieve locaties waren ontoereikend qua omvang en was er qua procedure veel onzekerheid over de tijdsduur. De huidige onderzoekslocatie is erg geschikt, vanwege de ligging (aan de rand van de stad langs een grote weg met voldoende doorloop). Tevens is de onderzoekslocatie van voldoende grootte voor het autobedrijf en heeft de locatie al een bedrijfsbestemming wat bij de alternatieve locatie niet het geval was. Bovendien zal het realiseren van het autobedrijf op een andere locatie ook mogelijk leiden tot verstoring en vernietiging van streng beschermde soorten en zijn er weinig alternatieve locaties aanwezig. Kortom, is de beoogde locatie de meest geschikte locatie voor onderhavig project door het ontbreken van voldoende, goede alternatieven.

7.2 Alternatieve inrichting

7.2.1 Groeninrichting

Voor de huismus, gewone dwergvleermuis, meervleermuis, steenuil en bunzing geldt dat in de toekomstige situatie minder groen aanwezig zal zijn dan in de huidige situatie, aangezien de rijbakken en overig groen vervangen zullen worden door parkeerplaatsen. Echter zal het functionele leefgebied van de huismus in het oostelijke deel van de onderzoekslocatie behouden blijven, door het behoud van de aanwezige beukenhaag. Tevens zal er ten zuiden van de onderzoekslocatie extra geschikt groen teruggebracht worden voor de bunzing en steenuil. Door het behoud van de groenstructuren ten oosten zal ook de verbinding van de bunzing van noord naar zuid behouden blijven. Voor de gewone dwergvleermuis en meervleermuis blijft er voldoende foerageergebied in de omgeving behouden en kan tevens gebruik worden gemaakt van het groen voor bunzing en steenuil.

7.2.2 Onderbouwing keuze permanente mitigatie bunzing, huismus, steenuil en vleermuizen

Voor de bunzing zullen er twee takkenrillen gerealiseerd worden ten zuiden op de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 8.7). Maatregelen zoals deze kunnen de kolonisatie van prooidieren in het plangebied bevorderen en daarmee de kolonisatie van kleine marterachtigen bespoedigen (Kennisdocument Kleine Marterachtigen, BIJ12, 2024). Takkenrillen zijn wetenschappelijk bewezen effectief als verblijfplaats voor de bunzing (Mitigatiecatalogus, Arcadis, 2023) en bieden ook een schuilplek voor andere soorten zoals bijvoorbeeld de huismus.

Ten behoeven van de huismus zullen permanente voorzieningen gerealiseerd worden (zie hoofdstuk 8.4). De nestlocaties van huismussen zijn tijdens de uitgevoerde veldbezoeken aangetroffen onder het dak. Om deze reden wordt er naar gestreefd om de permanente voorzieningen voor de huismus rond deze plekken te realiseren. Bovendien is deze maatregel effectief bewezen conform de Mitigatiecatalogus (Arcadis, 2023).

Voor de steenuil worden er twee nestkasten opgehangen (zie hoofdstuk 8.6). Deze nestkasten zijn marterproof om predatie te voorkomen. Aangezien de huidige verblijfplaats van de steenuil behouden blijft en de locatie hiervan onbekend is worden er zowel ten oosten als ten westen van de onderzoekslocatie nestkasten opgehangen. Deze worden enkel opgehangen om het behoud van de functionaliteit van het nest te waarborgen.

De bebouwing zal gesloopt worden en er zal een nieuw gebouw terug geplaatst worden. Doordat het oude gebouw gesloopt wordt en de verblijfplaatsen dus niet behouden kunnen worden zullen er in het nieuwe gebouw direct inbouwkasten voor vleermuizen ingebouwd worden (zie hoofdstuk 8.5).

Om zoveel mogelijk vergelijkbare verblijfplaatsen in de toekomst te creëren zullen de nieuwe verblijfplaatsen vergelijkbaar zijn in hoogte en invliegplek. Daarnaast zullen ze voldoende ruimte bieden om enkele gewone dwergvleermuizen te herbergen (immers deze soorten zitten vaak ook achter een enkele dakrand bijvoorbeeld). Vergelijkbare buffering wordt gecreëerd door de inbouwkasten op verschillende gevels en windrichtingen toe te passen en dus ook verschillende microklimaten aan te bieden op die wijze voor de gewone dwergvleermuis. Op deze wijze hebben de nieuwe verblijfplaatsen zoveel mogelijk dezelfde eigenschappen als de oude verblijfplaats. Deze maatregelen zijn wetenschappelijk bewezen conform de Mitigatiecatalogus (Arcadis, 2023).

7.3 Alternatieve werkwijze

Ten aanzien van de sloop en nieuwbouw zal de bebouwing eerst ontmoedigd worden. Het ontmoedigen van de bebouwing dient in de minst kwetsbare periode voor de huismus en gewone dwergvleermuis plaats te vinden en in samenwerking met een ecooloog. Het ontmoedigen zal om deze reden plaatsvinden in september 2026 (na het broedseizoen en voor de winterperiode van vleermuizen). Na het ongeschikt maken en voorafgaand aan de sloop dient er een inspectie uitgevoerd te worden of er nog diersoorten aanwezig zijn in de bebouwing.

Verder zal het aanleggen van de parkeerplaatsen gefaseerd uitgevoerd worden waardoor het verwijderen van het aanwezige groen in fases zal gebeuren. Deze gefaseerde uitvoering zal plaats vinden gedurende de looptijd van de sloop en nieuwbouw. Op deze manier krijgen aanwezige dieren de mogelijkheid zich te verplaatsen, zoals de bunzing en algemene grondgebonden zoogdieren. Ook wordt er enkel overdag (in daglicht) gewerkt en wordt versturende verlichting zoveel mogelijk voorkomen tijdens en na de werkzaamheden.

Negatieve effecten op de functionaliteit voor de huismus, gewone dwergvleermuis, steenuil en bunzing worden door het nemen van maatregelen voorkomen. Bij de werkwijze worden daarnaast maatregelen genomen om doden, verwonden en verstoren te voorkomen. De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstoring tot een minimum. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

7.4 Alternatieve planning

De werkzaamheden voor sloop, nieuwbouw en herindeling zijn omvangrijk en nemen daarom vaak langere perioden in beslag. Gezien de grote opgave en tijdsdruk, het tekort aan arbeidskrachten en het gebrek aan alternatieve werkzaamheden in minder geschikte perioden is het daarom niet altijd te voorkomen dat er zoveel mogelijk jaarrond en dus ook in kwetsbare periodes van streng beschermde soorten gewerkt moet worden. De werkzaamheden worden in overleg met de ecologische begeleider en de aannemer zodanig gepland dat er altijd ongeschikt gemaakt kan worden buiten de kwetsbare periodes van de verschillende gebouwbewonende soorten^{1,2+3}, hierdoor blijven de effecten op de soorten beperkt en wordt doden en verwonden in ieder geval voorkomen. Ook de herindeling zal in overleg met de ecologische begeleider besproken worden gefaseerd te werken. Hierbij kan bijvoorbeeld een deel van de parkeerplaatsen gerealiseerd worden tijdens de sloop en een deel gerealiseerd tijdens de nieuwbouw, waardoor er gefaseerd groen verwijderd wordt.

¹ Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met het broedseizoen van de huismus (alsmede van algemene broedvogels). Het gebouw met nestlocaties van de huismus wordt buiten het

broedseizoen ongeschikt gemaakt uiterlijk drie dagen voor start van de werkzaamheden. Dit wil zeggen globaal in de periode september-januari 2026-2027.

² *Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. Het gebouw met verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis wordt buiten de winterperiode en kraamperiode ongeschikt gemaakt uiterlijk drie dagen voor start van de werkzaamheden. Dit wil zeggen globaal in de periode april of in de periode 1 augustus-15 oktober 2026.*

³ *Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van de bunzing en de broedperiode van de steenuil. Het gebouw wordt buiten de broedperiode van de steenuil en de meest kwetsbare periode van de bunzing gesloopt. Dit wil zeggen globaal in de periode september-oktober 2026.*

8 Mitigerende maatregelen

Bij de voorgenomen sloop nieuwbouw en herinrichting ter plaatse worden drie nestlocaties van huismussen, vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, foerageergebied van de steenuil met nestlocatie in de directe omgeving en verblijf- en foerageerplaatsen van de bunzing verstoord en mogelijk weggenomen. In dit hoofdstuk zijn maatregelen opgenomen om negatieve effecten te voorkomen en de functionaliteit van de nestlocaties en verblijfplaatsen te garanderen.

8.1 Tijdelijke voorzieningen huismus

Er zijn drie nestlocaties van de huismus aangetroffen in de te slopen manage. De huismussen kunnen als tijdelijke vervanging tijdens uitvoering van de sloop en de nieuwbouw terecht in de woning ten zuiden en de woning ten oosten. Daarbovenop worden uiterlijk 3 maanden voor het ongeschikt maken, drie kasten en één huismustil geplaatst als tijdelijke vervanging voor de nestlocaties. Volgens het kennisdocument huismus van BIJ12 (2023) betreft de compensatiefactor twee per aangetroffen nestlocatie, waar deze tijdelijke voorzieningen aan voldoen. Er wordt gekozen voor huismuskasten van het type NK MU 08 (zie figuur 8.1) en de huismus til van het type HT MU 02 (zie figuur 8.2) of vergelijkbaar. De kasten worden binnen 200 meter van de bestaande nestlocaties opgehangen aan een noord- en/of oostgevel of in de schaduw van bomen of een overstek zodat de kasten niet te snel opwarmen. De huismustil wordt geplaatst achter op het terrein in de schaduw van bomen (zie figuur 8.3). Daarnaast worden de kasten geplaatst op tenminste 3 meter hoogte en met 50 centimeter tussen de invliegopeningen. Er wordt nog gewacht op goedkeuring voor de geplande locatie. Indien deze wijzigt zal dit worden doorgegeven aan de provincie. De kasten zijn ingepland aan de gevel van de volgende voorgenomen locatie (zie figuur 8.3):

- Middelkampseweg 2: 3x type NK MU 08 aan noordoostelijke gevel

Figuur 8.1 Nestkast type NK MU 08 (bron: Vivara Pro).

Figuur 8.2 Huis mussentil type HT MU 02 (bron: Vivara Pro).

Figuur 8.3 Locaties van de drie tijdelijke huismuskasten (gele stippen) en de huis mussentil (roze stip) binnen 200 meter van de huidige nestlocaties

8.2 Tijdelijke voorzieningen gewone dwergvleermuis

Er zijn vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de te slopen manage. Voor zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geldt een compensatiefactor van 4 per aangetroffen verblijfplaats (kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12, 2024). Uiterlijk drie maanden voor de start van de werkzaamheden worden zeventien tijdelijke vleermuiskasten opgehangen en drie tijdelijke vleermuispalen geplaatst binnen 200 meter van de bestaande verblijfplaatsen. Op deze wijze wordt voldaan aan de gewenningstijd van drie maanden in actief seizoen voor zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De kasten die geplaatst gaan worden, zijn van het type VK MP 08 van Vivara Pro (zie figuur 8.4) en de vleermuispaalkasten zijn van het type VK SK 04 van Vivara Pro (zie figuur 8.5) of een vergelijkbaar type. De kasten zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats. De kasten worden verspreid op verschillende gevels

opgehangen op tenminste vier meter hoogte, op onverlichte plaatsen en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De paalkasten worden op de onderzoekslocatie geplaatst binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen (zie figuur 8.6). Er wordt nog gewacht op goedkeuring voor de geplande locatie aan de Middelkampseweg 2. Indien deze wijzigt zal dit worden doorgegeven aan de provincie. De kasten worden geplaatst aan de gevels van de volgende voorgenomen locaties (zie figuur 8.6):

- Middelkampseweg 2: 7x type VK MP 08 aan noordwestelijke gevel
- Pr. W Alexanderstraat 19: 4x type VK MP 08 aan noordelijke gevel
- Pr. W Alexanderstraat 19: 3x type VK MP 08 aan noordelijke gevel
- Pr. W Alexanderstraat 19: 3x type VK MP 08 aan zuidelijke gevel

Figuur 8.4 Vleermuiskast type VK MP 08 (bron: Vivara Pro).

Figuur 8.5 Vleermuispaalkast type VK SK 04 (bron: Vivara Pro).

Figuur 8.6 Locaties van de veertien tijdelijke vleermuiskasten (rode stippen) voor gewone dwergvleermuis (VK MP 08) en de paalkasten (blauwe stippen) binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen.

8.3 Ongeschikt maken nest-/verblijfplaatsen buiten de kwetsbare periode

Huismus

Voor de huismus geldt dat buiten het broedseizoen de nestlocaties ongeschikt gemaakt dienen te worden (buiten de periode maart-eind augustus). De bebouwing kan ongeschikt gemaakt worden door de onderste rij dakpannen en dakgoten, kopse kanten van de bebouwing en overige openingen die toegang geven tot geschikte nestlocaties ontoegankelijk te maken voor desbetreffende soorten, bijvoorbeeld door ze af te screenen met steigerdoek, spouwborstels en/of vulschuim (zie figuur 8.7 en 8.8). Daarnaast wordt geadviseerd ook een kapje op de schoorsteenpijpen te zetten om hierin algemeen broedende vogels te voorkomen indien ook echt in het broedseizoen gewerkt wordt. Na ongeschikt maken wordt geadviseerd om de ecologisch begeleider een inspectie te laten uitvoeren of alles goed afgedicht is.

Figuur 8.7 Voorbeeld van afgeschermd kopse kant en afgeschermd dakgoot.

Figuur 8.8 Voorbeeld van toepassen spouwborstels in dakgoot.

Gewone dwergvleermuis

De te slopen bebouwing dient tevens ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen. Ongeschikt maken dient onder de volgende voorwaarden voldaan te worden.

- Buiten de minst kwetsbare periode, globaal zijnde april of 1 augustus-15 oktober.
- Bij geschikte weersomstandigheden, zijnde avondtemperatuur van minstens 10 °C, windkracht onder de 5 Beaufort en bij droog weer of maximaal lichte motregen.
- Uiterlijk drie dagen voor de start van de werkzaamheden.

Het ongeschikt maken dient te gebeuren door het plaatsen van exclusion flaps op invliegopeningen, eventueel in combinatie met vulschuim (zie figuur 8.9 en 8.10).

Figuur 8.9 Voorbeeld ongeschikt maken woning door exclusion flap tegen dakrand gecombineerd met vulschuim.

Figuur 8.10 Voorbeeld ongeschikt maken woning door exclusion flap tegen dakrand gecombineerd met vulschuim.

8.3.1 Controlerende huismus

Na ongeschikt maken en 1-3 dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, dient een check door de ecooloog plaats te vinden om te bepalen of er geen huismussen of andere vogels meer aanwezig zijn. Indien bij de controlerende nog huismussen worden aangetroffen, worden in overleg met de ecologisch deskundige aanvullende maatregelen getroffen om de nesten ongeschikt te maken.

8.3.2 Controlerende vleermuizen

Na het ongeschikt maken en voor aanvang van de daadwerkelijke sloop, dient een controlerende plaats te vinden op de afwezigheid van vleermuizen. Dit dient plaats te vinden in de actieve periode van vleermuizen, bij juiste weersomstandigheden conform vleermuisprotocol. Op deze wijze kan vastgesteld worden dat er ook werkelijk geen beschermde soorten meer in het complex aanwezig zijn. Bij start in de winterperiode dient de controlerende tussen 15 september en 15 oktober uitgevoerd te worden. Indien de weersomstandigheden nog voldoen aan de eisen uit het vleermuisprotocol en nog geen koude periode is geweest dan kan de controlerende ook nog tot eind oktober worden uitgevoerd.

8.4 Permanente verblijfplaatsen huismus

Huisumus

Voor de drie aangetroffen nestlocaties zullen tijdens de werkzaamheden tenminste zes permanente voorzieningen voor huismus gerealiseerd worden. De nieuwbouw zal niet bestaan uit dakpannen, waardoor er gekozen zal worden voor het plaatsen van inbouwkasten geschikt voor huismus bovenin de oost- en noordgevels van de nieuwbouw. Er zal gekozen worden voor het type IB MU 07 van Vivara Pro of een vergelijkbaar type (zie figuur 8.12). De exacte locaties van de kasten zullen in overleg met de ecooloog bepaald worden, zodra er meer bekend is over de nieuwbouw. De kasten zullen altijd met tenminste twee bij elkaar geplaatst worden.

Figuur 8.11 Inbouwkast IB MU 07.

8.5 Permanente verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

Voor de gewone dwergvleermuis kunnen de geplaatste tijdelijke kasten conform kennisdocument niet als permanente vervanging dienen van de aanwezige zomerverblijfplaatsen, aangezien niet uitgesloten kan worden dat de aanwezige verblijfplaats in milde winters tevens gebruikt worden. Daarom dient in de nieuwbouw ook nieuwe permanente verblijfsmogelijkheden gecreëerd te worden. Dit wordt bewerkstelligd door het plaatsen van inbouwkasten tijdens de nieuwbouw.

Voor het mogelijk verloren gaan van de vijf verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geldt een compensatiefactor van vier, daarom zullen tenminste twintig inmetsele kasten voor de gewone dwergvleermuis geplaatst dienen te worden op verschillende gevels. Het betreft twintig vleermuiskasten van type IB VL 06 (zie figuur 8.13) geschakeld met type IB VL 07 (zie figuur 8.14) of vergelijkbaar. De kasten worden onderling verticaal met elkaar gekoppeld door het koppelstuk te verwijderen. De kasten worden in gevels geplaatst, waarbij de invliegopening zo hoog mogelijk gepositioneerd wordt. Hierbij is de plaatsing echter afhankelijk van een aantal factoren zoals ramen, kunstlicht en aanwezige bomen. De volgende uitgangspunten worden als een minimum gehanteerd:

- De kast moet op minimaal 4 meter hoogte (invliegopening ten opzichte van het maaiveld geplaatst worden, maar krijgt idealiter een hogere positionering;
- Een vrije uitvliegruimte van minimaal 2 meter hebben. De kast mag niet vlak boven een obstakel (zoals platte daken, uitstekende randen of klimbeplanting).
- Vrij van kunstlicht zijn. Plaats de kast niet in de nabijheid van gevelverlichting.

De exacte locaties van de kasten zullen in overleg met de ecooloog bepaald worden, zodra er meer bekend is over de nieuwbouw.

Figuur 8.12 Inbouwkast type IB VL 06 (bron: Vivara Pro).

Figuur 8.13 Inbouwkast type IB VL 07 (bron: Vivara Pro).

8.6 Permanente mitigatie vliegroute

Ten aanzien van de vliegroute in het noordelijke gebied van de onderzoekslocatie dienen er maatregelen getroffen te worden om deze functioneel te behouden. De huidige vliegroute wordt gebruikt door de gewone dwergvleermuis en de meervleermuis. De meervleermuis zal met name gebruik maken van de sloot ten noorden van de onderzoekslocatie. Deze kan behouden blijven door het behouden of het herplaatsen van wintergroene bosschages tussen de toekomstige parkeerplaatsen en de sloot. De gewone dwergvleermuis zal met name gebruik maken van de bomen en de huidige manege. In de toekomstige situatie zullen de bomen op gemeentelijke grond behouden blijven en de manege wordt vervangen door een nieuw gebouw waardoor de vliegroute naar verwachting behouden blijft. Echter is het de toekomstige lichtsituatie wat mogelijk verstorend werkt voor de gewone dwergvleermuis en meervleermuis.

Om verstoring te voorkomen worden de lampen op de onderzoekslocatie enkel met een dichte bovenkant geplaatst (die onder de bosschages ten noorden uitkomen), waardoor licht naar boven en de omgeving beperkt blijft. Ten noorden worden er gedurende de winterperiode direct nieuwe wintergroene bosschages aangeplant, waardoor de vliegroute van de meervleermuis behouden blijft.

De toekomstige verlichting op de onderzoekslocatie zal enkel gedurende eind van de middag tot begin van de avond branden. Deze verlichting zal bestaan uit lantaarnpalen met een dichte bovenkant, waardoor er geen verlichting naar boven uitgestraald wordt. In de maanden maart tot half oktober zal er vanaf 18.00 uur s' avonds tot 8.00 uur s' ochtends gebruik gemaakt worden van verlichting die enkel aanspringt bij beweging. Deze verlichting zal enkel plaatselijk aanslaan, in de omgeving waar de beweging is waargenomen. De tijden waarbij de lampen continu aan zouden zijn, tussen 8.00 en 18.00 uur, vallen in de actieve periode van de vleermuizen na zonsopkomst en voor zonsondergang, waarbij de actieve periode gerekend is van maart tot half oktober. Hierdoor zal deze verlichting niet leiden tot de verstoring van de vliegroute. Buiten de actieve periode zullen de lampen in de ochtend tot begin van de avond aan staan.

Er wordt ook een logo geplaatst aan de meest westelijke kant van de noordgevel welke permanent aan blijft. In de huidige situatie bevinden zich hier tegenover al lampen aan het hek bij binnenkomst van het terrein, onder de veranda en twee lampen bij parkeerplaatsen, welke verwijderd zullen

worden. Hierdoor wordt verwacht dat het logo maximaal 0,1 Lux of helemaal geen additionele verlichting zal verspreiden naar de omgeving gedurende de avond en nacht. Om dit uit te sluiten ofwel aan te tonen, dient er een lichtplan opgesteld te worden. Dit lichtplan wordt reeds uitgewerkt en zodra deze gereed is zal deze worden toegevoegd aan de vergunningsaanvraag.

8.7 Permanente mitigatie steenuil

In hoofdlijnen worden de volgende maatregelen genomen om negatieve effecten ten aanzien van de steenuil zo veel mogelijk te voorkomen:

- Alternatieve nestlocaties aanbieden.
- Werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uitvoeren.
- Beheer afstemmen op behoeften van steenuil (en bunzing) in hoofdstuk 8.9 en 8.10.

In deze paragraaf worden de alternatieve locaties van de nestlocaties besproken en wordt uitgelegd op welke wijze het gebied ten zuiden van de onderzoekslocatie zo geschikt mogelijk kan worden ingericht als ecologische plus en eventuele stapsteen tussen de geschikte gebieden in de omgeving.

8.7.1 Nestkasten

Aangezien er een nestlocatie van de steenuil in de directe omgeving van de onderzoekslocatie aanwezig is, welke mogelijk verstoord wordt tijdens de werkzaamheden, worden er twee nestkasten voor de steenuil opgehangen. Dit heeft als reden dat de oorspronkelijke verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de vervangende verblijfplaats (kennisdocument steenuil, BIJ12, 2017). Door meerdere alternatieven aan te bieden wordt de kans groter dat minimaal één van de aangeboden alternatieven succesvol in gebruik wordt genomen. De kasten dienen in het foerageerhabitat of in de directe omgeving ervan te worden opgehangen. De kasten worden minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden geplaatst. De nestkasten die voor de steenuil worden toegepast, zijn van het type UK ST 01 van Vivara Pro (zie figuur 8.15) of vergelijkbaar en dienen marterproof te zijn om predatie te voorkomen. Aangezien de huidige verblijfplaats van de steenuil potentieel verstoord wordt waarbij het nest verloren kan gaan en de locatie van het nest onbekend is worden er zowel ten noorden als ten westen van de onderzoekslocatie nestkasten opgehangen. Deze worden enkel opgehangen om het behoud van de functionaliteit van het nest te waarborgen. Deze kasten worden ongeveer op 130 en 100 meter van de onderzoekslocatie opgehangen, waardoor deze zich buiten de verstoringafstand bevinden (zie figuur 8.16). De verstoringafstand/bufferzone bevindt zich voor de steenuil namelijk op 100 meter volgens de Vogelbescherming (2022).

Figuur 8.14 Marterproof steenuilennestkast UK ST 01 van Vivara Pro (bron: <https://www.vivapro.nl>).

Figuur 8.15 De alternatieve nestlocaties voor steenuil (roze stippen) en ten opzichte van de onderzoekslocatie (rood omlijnd). Beide nestlocaties op circa 100 en 130 meter van de onderzoekslocatie.

De nestkasten voor de steenuil kunnen worden geplaatst in of aan gebouwen of in bomen. In dit geval, worden de kasten door een gebrek aan geschikte gebouwen in bomen geplaatst. De beoogde bomen zijn van voldoende grootte waardoor het mogelijk is de kasten op minimaal 2 en maximaal 5 meter hoogte op te hangen. De kasten worden geplaatst op een horizontale tak en/of in de vork zodat

er voldoende uitloopmogelijkheid is voor jonge uilen. Daarnaast zal erop gelet worden dat de kasten een vrije uitvliegruimte hebben. In de kasten zal een laagje zaagsel van enkele centimeters gelegd worden aangezien steenuilen zelf geen bodembedekker maken.

8.7.2 Sloopwerkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uitvoeren

Steenuilen gebruiken hun verblijfplaats jaarrond. Daarom kan het gehele jaar worden aangemerkt als kwetsbare periode. Het meest kwetsbare deel hierbinnen is de voortplantingsperiode. Voor de steenuil geldt deze periode van februari tot en met juli. Deze periode kan afhankelijk van diverse omstandigheden zoals klimaat en de muizenstand eerder of later beginnen of eindigen. Er is geen gunstige periode om de sloopwerkzaamheden uit te voeren. Het is daarom van belang dat deze werkzaamheden buiten het meest kwetsbare deel plaatsvinden, namelijk buiten de voortplantingsperiode. In tabel 8.1 is deze periode globaal weergegeven. Omdat de locatie van het nest onbekend is zal de sloop na augustus plaats vinden. Op deze manier wordt rekening gehouden met late broedgevallen. Drie maanden voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden dient het leefgebied op het zuidelijke perceel van de onderzoekslocatie gereed te zijn. Dit perceel wordt optimaal ingericht (zie hoofdstuk 8.9)

Tabel 8.1 Globaal overzicht voor het verrichten van sloopwerkzaamheden en herinrichting rondom de kwetsbare periode van de steenuil.

Kwetsbare periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Steenuil	✓				X					✓		
✓	Sloopwerkzaamheden en herinrichting van het gebied kunnen in principe uitgevoerd worden na augustus. Op deze manier wordt rekening gehouden met (verstoring van) eventuele late broedgevallen											
X	Ongeschikte periode om sloopwerkzaamheden uit te voeren											

8.8 Permanente mitigatie bunzing

In hoofdlijnen worden de volgende maatregelen genomen om negatieve effecten ten aanzien van de bunzing zo veel mogelijk te voorkomen:

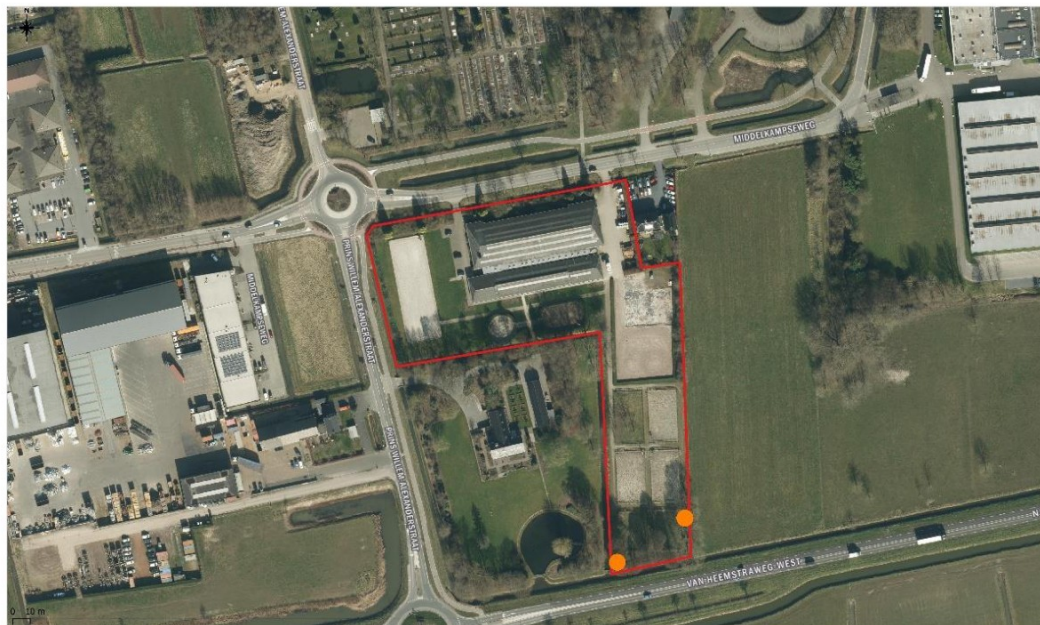
- Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden.
- Werkzaamheden buiten de gevoelige periode uitvoeren.
- Behouden en creëren van lijnstructuren in hoofdstuk 8.9.
- Beheer afstemmen op behoeften van bunzing in hoofdstuk 8.10.

In deze paragraaf worden de te realiseren verblijfplaatsen besproken en in hoofdstuk 8.8 wordt uitgelegd op welke wijze het gebied ten zuiden van de onderzoekslocatie zo geschikt mogelijk kan worden ingericht ter mitigatie van de verloren gaande bosschages.

8.8.1 Verblijfplaatsen

Ten compensatie van het verloren gaan van de bosschages ten noorden en westen van de onderzoekslocatie is het voornemen om twee takkenrillen te realiseren. Beide takkenrillen worden in het groen ten zuiden van de onderzoekslocatie geplaatst (zie figuur 8.17) en worden omringd door een haag. Door meerdere alternatieven aan te bieden wordt de kans groter dat minimaal één van de aangeboden alternatieven succesvol in gebruik wordt genomen. De verblijfplaatsen worden binnen

het foerageerhabitat of in de directe omgeving ervan gerealiseerd en worden minimaal drie maanden voor de start van de sloopwerkzaamheden geplaatst. De verblijfplaatsen en het leefgebied voor zowel de steenuil als bunzing worden gelijktijdig gerealiseerd. De verblijfplaatsen voor de bunzing worden gerealiseerd door takkenrillen te plaatsen zoals voorgeschreven in het kennisdocument voor de kleine marterachtigen (BIJ12, 2024).

Figuur 8.16 Locaties van de takkenrillen voor de bunzing (oranje stippen) binnen de onderzoekslocatie (rood omlijnd).

8.8.2 Sloopwerkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uitvoeren

Bunzingen gebruiken hun verblijfplaatsen jaarrond. Binnen hun territorium hebben ze meerdere verblijfplaatsen. Er is een kwetsbare periode tijdens de voortplantingsperiode en tijdens de winter. Het minst kwetsbare deel is in de maanden september en oktober. Dit is ook de gunstige periode ten aanzien van de bunzing om te slopen. Van november tot maart kan de start van de bouw plaatsvinden. Dit is de kwetsbare periode gedurende de winter maar hierin kunnen activiteiten die niet in de nazomer uitgevoerd kunnen worden, nog uitgevoerd worden. In tabel 8.2 zijn deze periodes globaal weergegeven.

Tabel 8.2 Globaal overzicht voor het verrichten van sloopwerkzaamheden en herinrichting rondom de kwetsbare periode van de bunzing.

Kwetsbare periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Bunzing	+/-		X						✓		+/-	
✓	Sloopwerkzaamheden, realisatie van nieuwbouw en herinrichting van het gebied kunnen in principe uitgevoerd worden											
+/-	Realisatie van nieuwbouw en herinrichting van het gebied kunnen in principe uitgevoerd worden											
X	Ongeschikte periode om te starten met de sloopwerkzaamheden en het verwijderen van eventuele bosschages											

8.9 Inrichting alternatief foerageerhabitat steenuil en bunzing

Voor het functioneren van het extra te behouden alternatief foerageerhabitat is het van belang dat er maatregelen worden genomen die er jaarrond voor zorgen dat wordt voldaan aan de voorwaarden voor leefgebied/habitat van de steenuil en bunzing.

In de huidige situatie bestaat de onderzoekslocatie uit bebouwing, stallen, bosschages, rijbakken, een perceel met zand en delen met kort gemaaid gras. De aanwezige rijbakken, welke ongeveer 27 procent van de onderzoekslocatie beslaan, bestaan op het moment uit zand, wat minder geschikt is voor de steenuil door de afwezigheid van voldoende voedsel. Op deze locaties zullen onder andere in de toekomstige situatie de parkeergelegenheden worden gerealiseerd. De overige geschiktere delen worden gecompenseerd door het zuidelijke gebied (rood omlijnd in figuur 8.18) extra geschikt te maken. Zoals hieronder verder uitgewerkt zal dit voor de steenuil vooral bestaan uit het toevoegen van fruitbomen, uitkijkposten en kort gemaaid gras.

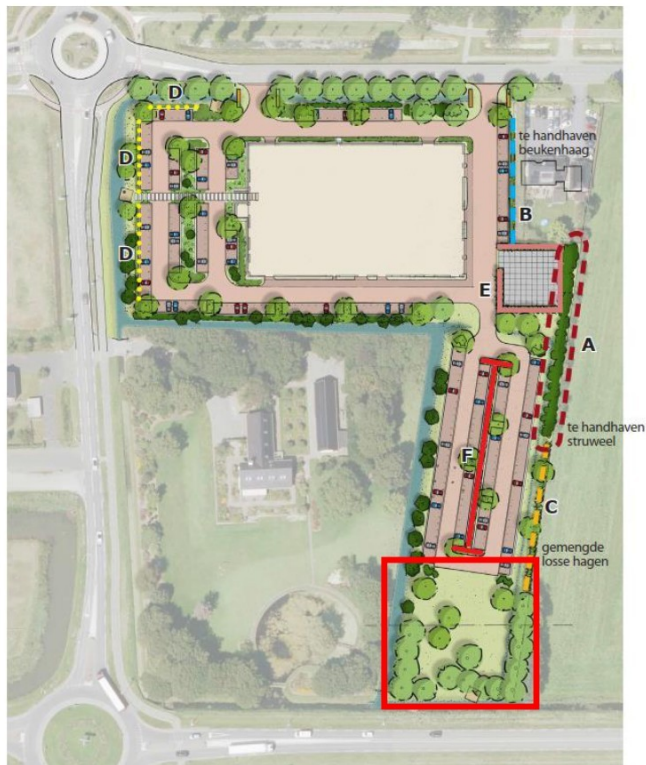
In het zuiden van de onderzoekslocatie wordt optimaal leefgebied gecreëerd voor de steenuil en bunzing door onder andere fruit- en notenbomen, uitkijkposten, variatie tussen ruigte en kort gras (maaibeheer), hagen, struweel en takkenrillen aan te brengen. Verder blijven er op diverse plekken hagen en struweel behouden (zie figuur 8.18). Deze elementen verzekeren dat er voldoende voedsel is, de mogelijkheid het voedsel te kunnen bemachtigen en dat er voldoende veiligheid is en schuilgelegenheden zijn. Deze maatregelen worden getroffen als mitigatie voor zowel de steenuil als de bunzing.

Er worden enkel inrichtingsmaatregelen getroffen die voorzien in een van de essentiële behoeftes: nestgelegenheid en verblijfplaatsen, voldoende prooien en de mogelijkheid deze te vangen en verbindende elementen. Er dient verder geen additionele verlichting te worden geplaatst binnen het foerageergebied. De verlichting die reeds aanwezig is, blijft aanwezig.

Door de te plaatsen hagen en struwelen blijven de verbindingen richting de tuin ten westen en het weiland ten oosten behouden en de verbinding tussen het groene gedeelte in het zuiden en de geschikte gebieden, zoals de begraafplaats, ten noorden van de onderzoekslocatie. Hierdoor zijn er veel migratiemogelijkheden voor grondgebonden zoogdieren zoals de bunzing (zowel oost-west verbindingen alsook zuid-noord verbindingen).

Verder blijven de watergangen die de onderzoekslocatie omringen in de toekomstige situatie behouden. Deze worden enkel verbreed in verband met watercompensatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de zorgplicht, waarvoor de maatregelen worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol. De oevers worden hier ingezaaid met het wadimengsel W2 wat zorgt voor kruidenrijke oevers (zie figuur 8.19). Dit zorgt voor extra verbindende zones wat met name voor de bunzing positief is. Ook hebben deze maatregelen een positief effect op de aanwezigheid van amfibieën waar zowel de bunzing als de steenuil op kan jagen.

De takkenrillen in het gebied in het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie (rood omlijnd in afbeelding 8.18) dienen drie maanden voor aanvang van de sloopwerkzaamheden gerealiseerd te zijn. De voorlopige planning is om in mei 2026 dit gerealiseerd te hebben. De overige maatregelen dienen gerealiseerd te zijn voordat het groen verwijderd wordt en de parkeerplaatsen gerealiseerd worden.

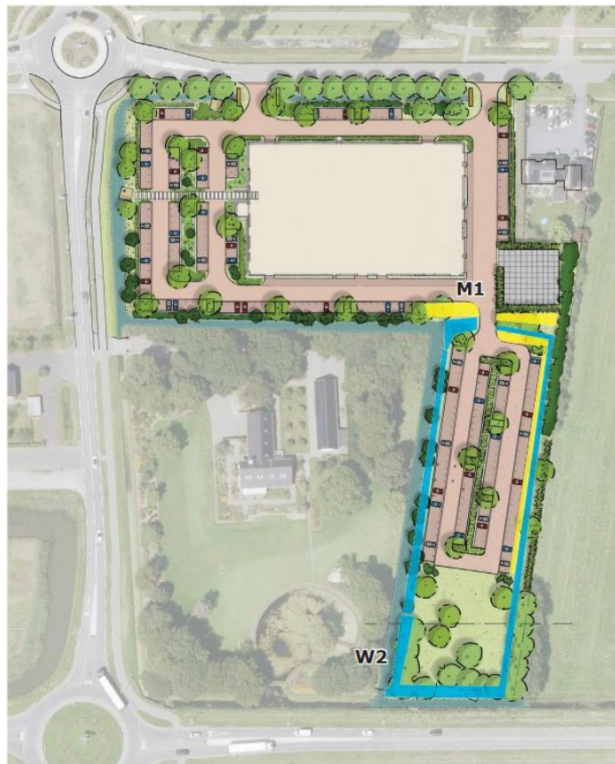

Hagen en Struweel

De haag- en struweelbeplanting versterkt de landschappelijke structuur van de locatie. Het camoufleert deels bedrijfsactiviteiten en opslag op de locatie en door het gevarieerde streekeigen assortiment wordt de biodiversiteit versterkt.

Figuur 8.18 De te handhaven hagen en struwelen op de onderzoekslocatie met hierin de verschillende letters A t/m F weergegeven. Met rood omlijnd het deel wat extra geschikt gemaakt wordt voor steenuil en bunzing.

In te zaaien terrein

In overleg met Cruydhoeck zijn grasmengsels geselecteerd bestaande uit een inheems assortiment, gericht op grondsoort en de vochtigheid/droogte van de locatie.

Voor het weiland aansluitend op de Van Heemstraweg: M1 bloemrijk grasland, de oeverzone en greppels met het wadmengsel W2.

Figuur 8.19 De twee verschillende grasmengsels (type M1 en W2) en aangegeven zaailocaties (gele en blauwe lijnen) op de onderzoekslocatie.

8.10 Beheer afstemmen op behoeften van steenuil en bunzing

Om het alternatief leefgebied en de alternatieve nestgelegenheden en verblijfplaatsen ook in de toekomst geschikt te houden, dient het beheer zo veel mogelijk te worden afgestemd op de behoeften van de steenuil en bunzing.

Muizen prefereren een rommelige omgeving. Hier is namelijk dekking en voedsel aanwezig. Het is daarom van belang dat de 'rommelige omgeving' (ruigte, overhoekjes, takkenhopen, takkenrillen, stenenhopen, en dergelijke) zo veel mogelijk in stand worden gehouden. Hierdoor blijft er voldoende voedsel voor de steenuil en voedsel en verblijf- en schuilgelegenheden voor de bunzing.

Het is voor met name steenuil van belang dat er jaarrond korte vegetatie aanwezig is. Hiervoor dient aanvullend beheer uitgevoerd te worden. Het muizenhabitat (overhoekjes, ruigtes, takkenrillen, steenhopen, muizenruiters etc.) dienen zo veel mogelijk intact te worden gelaten. Takkenrillen dienen daarnaast bij voorkeur jaarlijks bijgevoerd te worden. Hiervoor kan snoeiafval (van de boomgaarden) gebruikt worden.

Bij voorkeur worden de nestkasten en takkenrillen volledig met rust gelaten. Echter wanneer het noodzakelijk is dat nestkasten of takkenrillen gecontroleerd/schoongemaakt dienen te worden, is het van belang dat dit buiten de voortplantingsperiode gebeurt om verstoring van jongen te voorkomen. Voor de voortplantingsperiode kan de periode februari tot en met augustus worden aangehouden. Ten aanzien van de takkenrillen kunnen deze in de maanden september of oktober worden aangevuld.

8.11 Weghalen tijdelijke kasten huismus en gewone dwergvleermuis

De tijdelijke kasten zullen pas verwijderd worden 1 jaar nadat de permanente voorzieningen gerealiseerd zijn en buiten de kwetsbare periode van de huismus en gewone dwergvleermuis. Dit om voldoende gewenningstijd te garanderen. Voor verwijdering zal gekeken worden of de kasten op dat moment niet bezet zijn.

8.12 Locatie maatregelen

De tijdelijke voorzieningen worden aangebracht binnen 200 meter van de huidige nestlocaties en verblijfplaatsen. De permanente verblijfsmogelijkheden zullen gerealiseerd worden in de nieuwe bebouwing als hierboven beschreven.

8.13 Doel maatregelen

Met de reeds uitgevoerde en voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat de functionaliteit van de verblijfplaatsen verloren gaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding komt.

8.14 Effectiviteit maatregelen

Door het tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en het plaatsen van permanente alternatieven voor deze soorten tijdens de sloop, nieuwbouw en herindeling blijft de functionaliteit behouden. Het plaatsen van kasten en inbouwen van nieuwe voorzieningen is bij andere projecten voor huismus en gewone dwergvleermuis succesvol gebleken. Ook het realiseren van nestkasten en takkenrillen blijkt effectief. Tevens wordt ten zuiden ter ecologische plus voor de steenuil een stuk geschikt gemaakt en deze locatie geldt ook als gunstige mitigatie voor de bunzing.

8.15 Afhankelijk

TopVast is niet afhankelijk van derden voor het uitvoeren van de maatregelen. Enkel wordt hulp ingeroepen van aannemers om de werkzaamheden uit te voeren en om de tijdelijke en permanente voorzieningen voor de desbetreffende soorten te realiseren. TopVast zal verder al het redelijkerwijs mogelijke doen om te zorgen dat de geplaatste voorzieningen succesvol in gebruik worden genomen. Mede door nauw overleg met een ter zake kundige.

8.16 Uitvoering maatregelen: monitoren

De locatie van de tijdelijke en permanente kasten voor huismus en vleermuizen zijn/worden in overleg met de begeleidende ecooloog bepaald. Daarmee wordt gegarandeerd dat de voorzieningen op een goede locatie worden opgehangen of geplaatst. Voor de huismus en gewone dwergvleermuis zijn de voorzieningen voor deze soorten op verschillende plaatsen in Nederland succesvol gebleken. Ook de voorzieningen voor de steenuil en bunzing worden regelmatig toegepast. Monitoring wordt daarom niet perse noodzakelijk geacht.

9 Staat van instandhouding

9.1 Huismus

Huismussen worden nagenoeg overal in Nederland aangetroffen waar geschikt broedgebied met omliggend functioneel leefgebied aanwezig is. De soort ontbreekt in gebieden met weinig bebouwing zoals grote delen van de Veluwe, het Lauwersmeergebied en grote delen van de meeste Waddeneilanden (Texel uitgezonderd). De huismus vermijdt bossen. De hoogste dichtheden komen voor in min of meer kleinschalig cultuurlandschap met verspreide bebouwing, vooral op de hoge gronden. Er is daarbij een duidelijke relatie tussen bewoning van mensen, kippen en ander vee en het voorkomen van de huismus.

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20^e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Niet overal neemt de huismus af. In het landelijk gebied van hoog Nederland zijn de aantallen huismussen stabiel. In het stedelijk gebied neemt hij nog steeds af. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft.

De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig. De toekomstverwachting wordt als gunstig bestempeld (www.sovon.nl). Mede vanwege geschiktheid van woningen in de omgeving en de aantallen aangetroffen huismussen in Gameren voor huismus mag aangenomen worden dat de lokale staat van instandhouding in ieder geval vergelijkbaar is met de landelijke staat van instandhouding.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen sloop komen drie nest- en rustplaatsen van de huismus te vervallen. Het aantal verblijfplaatsen van de huismus blijft door de aanwezigheid van voldoende alternatieve nestgelegenheden in de directe omgeving behouden. Tevens worden mogelijk negatieve effecten voorkomen na uitvoering van werkzaamheden door realisatie van nieuwe nestgelegenheden. De gunstige staat van instandhouding van de soort zal door deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8, niet in het geding komen.

9.2 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. In 2018 werd de landelijke gunstige staat van instandhouding als onbekend beoordeeld (kennisdocument gewone dwergvleermuis, april 2024). Gedurende het hele jaar maken gewone dwergvleermuizen gebruik van bebouwing. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de spleetvormige ruimten als spouwmuren, achter gevelbetimmering en onder dakpannen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. Naar verwachting is de lokale gunstige staat van instandhouding gunstig.

Daarnaast doet Sweco regelmatig vleermuizenonderzoek binnen de provincie Gelderland. Op elke locatie is doorgaans wel vliegactiviteit van de gewone dwergvleermuis waar te nemen. Tijdens de onderzoeken worden doorgaans relatief veel zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het is dan ook te stellen dat de lokale staat van instandhouding over het algemeen gunstig is. Gezien het te slopen bebouwing aan de rand van de bebouwde kom is gelegen, waar veel alternatieven aanwezig zijn in de vorm van reguliere woningbouw (overhangende dakpannen, daklijsten, overstekken, loodlapjes en open stootvoegen), is het dan ook met een aan

zekerheid grenzende waarschijnlijk te concluderen dat in de omgeving meer dan voldoende alternatieven zijn.

Met de te treffen mitigerende maatregelen kan geconcludeerd worden, dat de sloop en nieuwbouw geen significant negatief effect heeft op de populatie gewone dwergvleermuizen. Door het treffen van mitigerende maatregelen wordt dan ook geen significant negatief effect op de lokale gunstige staat van instandhouding verwacht.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen sloop komen tijdelijk vijf zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis te vervallen. Het aantal verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis blijft door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden in de directe omgeving behouden tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden. Samen met het uitvoeren van ongeschikt maken buiten de kraam- en kwetsbare overwinteringsperiode zorgen deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8, dat de gunstige staat van instandhouding niet het geding komt.

9.3 Steenuil

De steenuil broedt op een aantal locaties in Nederland, met een voorkeur voor kleinschalige cultuurlandschappen van Oost-, Zuid- en Midden-Nederland. De hoogste dichtheden komen voor in delen van het rivierengebied en het oosten van Gelderland. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig en de toekomstverwachting is matig ongunstig (Sovon Vogelonderzoek Nederland - steenuil, n.d.). De afname van de soort houdt verband met vermindering van nestgelegenheid (knotwilgen en schuurtjes) en voedsel (Sovon Vogelonderzoek Nederland - steenuil, n.d.). Naar verwachting is de lokale staat van instandhouding gunstiger dan de landelijke staat van instandhouding aangezien er vier steenuil territoria zijn aangetroffen binnen het onderzoeksgebied Gameren.

Mede vanwege de geschiktheid van het land in de omgeving en de aantallen aangetroffen steenuilen in de omgeving, mag aangenomen worden dat de lokale staat van instandhouding in ieder geval beter is dan de landelijke staat van instandhouding.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herindeling wordt potentieel één nestlocatie verstoord. Er worden negatieve effecten voorkomen door realisatie van extra nieuwe nestgelegenheden en het optimaal inrichten van leefgebied. De gunstige staat van instandhouding van de soort zal door deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8 niet in het geding komen.

9.4 Bunzing

In Nederland komt de bunzing verspreid over het heel land voor, behalve op de Waddeneilanden. De bunzing komt voor in diverse landschapstypen met voorkeur voor kleinschalig en halfopen landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de omgeving. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig en de toekomstverwachting is tevens matig ongunstig (Bunzing - BIJ12, 2025). Een van de grootste dreigingen is het verkeer (Zoogdierverseniging). Naar verwachting is de lokale staat van instandhouding vergelijkbaar met de landelijke staat van instandhouding. Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt voorkomen dat de lokale staat van instandhouding in gevaar komt.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen sloop, nieuwbouw en herindeling wordt potentieel verblijf- en foerageergebied verstoord en/of vernietigd. Er worden negatieve effecten voorkomen door realisatie van extra nieuwe

nestgelegenheden en foerageergebied. De gunstige staat van instandhouding van de soort zal door deze maatregelen, verder gespecificeerd in hoofdstuk 8 niet in het geding komen.

9.5 Zorgvuldig handelen

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het aanbieden van verblijfplaatsen en het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode van desbetreffende soorten. In onderhavig ecologisch projectplan staat beschreven op welke wijze negatieve effecten ten aanzien van de huismus, gewone dwergvleermuis, steenuil en bunzing wordt voorkomen. Bij onverhoopt aantreffen van een individu van een van de bovengenoemde soorten dient het werk te worden stilgelegd en direct contact opgenomen met een betrokken ecologisch begeleiders. In dit geval [REDACTED] en [REDACTED] van Sweco.

Geraadpleegde bronnen

BIJ12 (2023a). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/02/Kennisdocument-Huisumus-versie-2.1-februari-2023.pdf>

BIJ12 (2024a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/04/Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-versie-2.0.pdf>

BIJ12 (2017a). Kennisdocument steenuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

BIJ12 (2024b) Kennisdocument kleine marterachtigen Bunzing – Hermelijn – Wezel. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

Bunzing - BIJ12. (2025, May 23). BIJ12. <https://www.bij12.nl/kennis/bunzing/>

Bunzing. (n.d.). De Zoogdierverseniging. <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/bunzing>

Sovon Vogelonderzoek Nederland. (n.d.). Steenuil | Sovon Vogelonderzoek. Sovon Vogelonderzoek. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7570>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2025). Vleermuisprotocol 2021, geactualiseerd voor meervleermuis 2025. Opgehaald van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol-2021-geactualiseerd-voor-meervleermuis>.

Econsultancy (2024), rapport quickscan Omgevingswet Middelkampseweg 5, Gameren D1 (51028505, d.d. 04-07-2024).

Sweco (2025), rapport aanvullend ecologisch onderzoek Middelkampseweg 5, Gameren D3 (51028505, d.d. 04-12-2025).

Sweco (2025), memo foerageergebied analyse steenuil Middelkampseweg 5 Gameren D2 (51028505, d.d. 04-12-2025).

Rijksoverheid. Klimaatakkoord, 2019.

RVO. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, 2014.

Zaltbommel, G., & Hout, J. V. (2024). Verkeersbesluit Instellen 30 km zone Zijlstraat te Zuilichem. In Gemeenteblad [Press-release]. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2024-52972.pdf>

Rosén, E., & Sander, U. (2009). Pedestrian fatality risk as a function of car impact speed. Accident Analysis & Prevention, 41(3), 536–542. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2009.02.002>

<https://www.unitura.nl/producten/>

<https://www.vivarapro.com>

Bijlage 1 Omgevingswet

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000-gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,
 - 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
 - 5°. een installatie in een waterstaatswerk,

- g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.
2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.
3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat

tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;

- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- b. de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.